

Nogle af de unge har ni års erfaring med ikke at gå i skole. Vores mål har altid været skolegang, men i dag er vores vej til, at de kommer i skole, en anden

Martin Harnisch, afdelingsleder

Har vi egentlig spurgt de unge?

Anbragte unge ved bedst selv, hvorfor det er svært i skolen. Men man skal turde grave dybt i deres livshistorie efter svar. Det har de gjort på Børne- og Ungecentret Norddjurs. Svarene er givet videre til skolen, så lærerne kan tage hensyn

Af Lea Holtze, leh@sl.dk
Foto: Kissen Møller Hansen

16-årige Lasse står med en syltetøjsmad i hånden på et af fotografierne fra ferie-kolonien og kaster et håndtegn mod kameraet. Fotografiet hænger på væggen i stuen sammen med en masse andre lyse sommermin-der. Og ude i køkkenet er der taget friskbagte bol-ler ud af ovnen. På overfladen ligner huset midt i Grenås villakvarter et ret almindeligt hjem. Og så alligevel ikke.

Den hvide tavle i gangen, der er delt sirligt ind i kvadratiske felter, holder styr på hvilke unge, der skal vækkes kl. 6.30, hvornår værelserne skal gøres rent, og hvem der har 'samvær med mor' på lørdag. Vi er på Børne- og Ungecentret Norddjurs' døgntilbud 'Plus2', hvor der bor seks anbragte unge mellem 13 og 18 år.

– De her unge mennesker kommer fra hjem, der ofte er helt uden struktur, så struktur er virkelig svært for dem. Derfor hjælper vi dem med at skabe overblik over, hvad der sker omkring dem, forklarer socialpædagog og afdelingsleder Martin Harnisch, der viser rundt.

Døgninginstitutionen har ikke nogen intern skole, så de skal op og af sted til byens lokale folke- og specialskoler hver morgen. Noget, som mange anbragte børn kæmper med.

Anders er en af dem, det ikke er lykkedes for denne morgen. Han har kun boet her et par uger, og det med skolen er rigtig svært. Måske skal der en tredages relationstur med et par af pædago-

gerne til for at få snakket det hele godt igennem, vurderer Martin Harnisch. De skal have spurgt grundigt ind til, hvorfor det egentlig er så svært for ham at skulle i skole. For i bund og grund tror Martin Harnisch på, at alle de unge gerne vil i skole – de vil gerne lykkes. Der er bare noget, der blokerer.

– Nogle af de unge har ni års erfaring med ikke at gå i skole. Vores mål har altid været skolegang, men i dag er vores vej til, at de kommer i skole, en anden, siger Martin Harnisch.

I et forsøg på at ændre statistikkerne over hvor få anbragte unge, der tager folkeskolens afgangsprøve og senere får en ungdomsuddannelse, har Børne- og Ungecentret Norddjurs nemlig været med i projektet Styrket Indsats.

Hver skolehistorie er forskellig

Som en del af projektet har Børne- og Ungecentret Norddjurs og 13 andre døgninginstitutioner lavet dybdegående interview med de anbragte børn og unge for at få deres egne bud på, hvorfor det er svært at gå i skole, og hvad det er, der gør, at det nogle gange alligevel lykkes på trods. Fagbladet Socialpædagogen besøgte Børne- og Ungecentret Norddjurs, da projektarbejdet skulle i gang. Nu er vi tilbage for at høre resultatet.

– Vi fandt ud af, at alle de unges skolehistorier var forskellige. Samtidig blev det tydeligt for os, at skolerne ofte mangler viden og indsigt i de anbragte unge for at kunne arbejde med de udfordringer, de bringer med ind i klassen. Vi blev så vilde med den proces med at spørge de unge selv, at vi gerne ville dykke endnu mere ned i det, fortæller Martin Harnisch.

På døgninginstitutionen har de som resultat af projektet opfundet konceptet 'Skoleforudsætningsanalyse'. En skoleforudsætningsanalyse er en rapport, der bundes i et dybdegående interview med den unge og evt. forældre og tidligere lærere. Medarbejderne spørger for det første ind til svære oplevelser og nederlag i skoletiden, men også ind til positive afvigelser som fx en undervisningsform, der var tryk og spændende, en lærer, der

havde stor betydning eller noget helt tredje. Al den viden bliver samlet i en rapport om den unge, som døgninstitutionen overdrager til klasselæreren.

– Det er jo egentlig helt nærliggende at spørge den unge: Hvorfor er det, du ikke vil i skole? Det har vi bare aldrig gjort i en grad, hvor der er opnået en dybere indsigt i problemstillinger og positive muligheder. Nogle gange tror jeg, at vi pædagoger kan være lidt forsigtige med at rippe op i gamle traumer. Det er jo et omsorgsfag, siger Martin Harnisch og fortsætter:

– Samtidig oplever jeg, at vi pædagoger er lynhurtige til at komme med løsninger. Vi er hurtige til at antage, at vi kender de unge og deres problemer, og nysgerrigheden bliver derfor ofte parkeret. Ikke at vores fornemmelser og antagelser ikke har deres berettigelse – de bunder i erfaring. Men det med at stoppe op, være nysgerrig på den unges vinkel og få en nuanceret problemforståelse, inden man begynder at lave løsninger eller forsvare lærere og undervisningsplaner, har virkelig været lærerigt.

Tak, fordi du lytter

Inde i opholdsstuen får Lasse og Anders sig en pølsemad. Snakken falder på sommerkolonien, hvor det var lykkedes Lasse at vride en flad cola-

dåse, så den lød som en racerbil, når han pustede ned i den. Det var simpelthen så grineren, forsikrer han.

– Der var vist også noget med, at du prøvede at købe smøger i kiosken ved at gøre skuldrene brede og stemmen dyb. Hvordan var det lige, at det gik? spørger socialpædagogen Søren Johanson grinende den spinkle fyr og giver ham et kærligt klem, som Lasse tager åbent imod.

Der er ingen tvivl om, at de dybdegående interview med de unge kun kunne lade sig gøre, fordi der allerede var en nær og varm relation mellem de unge og socialpædagogerne, fortæller Martin Harnisch.

Medarbejderne har desuden været på kursus i spørgeteknik og har arbejdet indgående med, hvad det er for nogle områder, der skal spørges ind til. Og endelig havde de lagt strategier for, hvordan de skulle få de unge til at åbne op og fortælle om deres dunkle fortid med skoleskift og eftersidninger. Men det viste sig at være helt unødvendigt. For ordene flød med lettelse, så snart der blev lagt ører til.

En af dem, der interviewede de unge, var Søren Johanson. Han interviewede bl.a. pigen Camilla, der var meget tilbageholdende i timerne. Lærerne havde mange gange forsøgt at opmuntre hende

INTERVIEW Socialpædagog Søren Johanson og de andre ansatte på døgninstitutionen kender de unge rigtig godt og tvivlede derfor på, at de ville få meget ny information ud af at lave dybdegående interview med de unge. Men han og kollegerne blev klogere.

INDSIGT Hvis man som døgninstitution fortæller skolen, hvordan læreren skal undervise, støder faggrænserne sammen. Socialpædagerne kan derimod give læreren en masse viden om, hvad det er for en bagage, den udsatte unge har med i rygsækken, fortæller afdelingsleder Martin Harnisch.

til at deltage mere i timerne – for hun kunne jo sagtens. Men under interviewet kom det frem, at Camilla havde haft en matematiklærer tidligt i sit skoleliv, som hun følte hånede hende, hver gang hun sagde noget.

– Jeg tror, det var første gang, hun oplevede, at nogen var interesseret og lyttede til hendes fortælling. Det var grænseoverskridende for hende at fortælle, men bagefter var der lys i øjnene, og hun sagde 'tak, fordi du lyttede til mig'. Den slags eksempler har der været mange af, fortæller Søren Johanson.

Camillas traume havde udviklet sig til, at hun især følte sig utryk, når hun skulle deltage i gruppearbejde. Derfor fik Søren Johanson arrangeret – med Camillas skoleforudsætningsanalyse i hånden – at Camilla kunne slippe for gruppearbejde.

Set, hørt og forstået

En anden dreng fra døgninstitutionen havde helt opgivet at komme i skole. Søren Johanson og hans kollegaer havde forsøgt at lægge alverdens strategier for, hvordan de skulle få ham op om morgenen, ligesom de fik repareret hans scooter, så han kunne køre i skole på den. Men indsatserne ramte ved siden af den unges behov. Og alt imens myndighedsrådgivere stillede kritiske spørgsmål til, hvorfor institutionen ikke kunne drive drengen i skole, havde de is i maven og lavede en skoleforudsætningsanalyse for ham.

– Her kom det frem, at han bare gerne ville behandles som alle andre. Han ville ikke være specialklasseelev. Så vi fik iværksat et tilbud, der i højere grad indfrie hans ønsker. Og det lykkedes ham at klare sig gennem 10. klasse. Han var så stolt og sagde: 'det er det første, jeg nogensinde har gennemført'. Nu bor han i egen lejlighed og er i gang med kokkeuddannelsen, fortæller Søren Johanson og tilføjer, at tiltaget med at lave skoleforudsætningsanalyser er blevet positivt modtaget på skolerne.

– Tidligere har det været nemmere at skyde skylden på hinanden, når det ikke gik godt med den unges skolegang. Jo mere vi taler sammen, jo mere fælles ansvar bliver der taget. Hvis vi fortalte lærerne, hvordan de skal undervise, ville rapportererne ikke have ret lang levetid. Men indsigten i de unges skoletid er nok til, at det er lettere for lærerne at kompensere. Samtidig føler de unge sig set, hørt og forstået. Og de ser, at vi arbejder på noget, som de gerne vil ændre på – noget der giver mening for dem, siger han.

Meget større fremmøde

Børne- og Ungecentret har suppleret Skoleforudsætningsanalyserne med flere andre initiativer. Nu registrerer medarbejderne fx, når en elev har skolefravær, så de kan følge udviklingen. Samtidig er det blevet besluttet at bevare den samme hverdagsstruktur hele året rundt, så de unge kommer i seng og skal stå op samme tid, uanset om det er ferie eller ej. For overgangene mellem ferie og hverdag skaber for meget uro. Og når medarbejderne i dag diskuterer problemstillinger på deres personalemøder, er der ofte en, der rækker hånden op og spørger: Er der egentlig nogen, der har spurgt de unge?

Virker det så? Svaret på det spørgsmål falder prompte fra Martin Harnisch.

– De kommer mere i skole nu – meget mere i skole. De første tre uger efter sommerferien havde vi kun en sygedag. Vi var helt i chok. Jeg indkaldte til møde med supervision for at trække essensen ud af, hvad vi havde gjort rigtigt, siger han og stopper op et øjeblik.

– Men der er selvfølgelig intet, der er rosenrødt. Det kræver kontinuerligt fokus, hvis vi vil blive ved at se en positiv udvikling i de unges skolegang, siger han. ■

De unges navne i artiklen er opdigtede. Deres virkelige identitet er kendt af redaktionen.

